

30.11.2015

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry: Nuorisolakilausunto

Yleistä

- Onko kyseessä kokonaisuudistus vai päivitys?
- Puitelaki vai "palvelulaki"
- Kuuleminen ja osallistaminen ja sen vaikuttavuus → raskas prosessi, näkykö jälki?

Määritelmät 3 §

Suomen Partiolaiset kannattaa työryhmän esityksessä olevaa määritelmää, jonka mukaan nuorilla tarkoitetaan 7-29-vuotiaita. Uusi ikäraja tarkentaa perustellusti nuoren määritelmää ja tulee kohdentamaan toimenpiteet nykyistä tarkoituksenmukaisemmin. Rajapyykin vetäminen seitsemään vuoteen on perusteltua myös siitä näkökulmasta, että samassa iässä varhaisnuori aloittaa perusopetuksessa.

Valmisteluvaiheessa alaikärajan nostoa on vastustettu sillä argumentilla, että muutos heikentäisi 0-7-vuotiaiden osallisuusmahdollisuuksia. Tämä näkökulma huomioidaan kuitenkin riittävässä määrin esityksen perusteluosuudessa, jossa todetaan, että osallisuutta ja kuulemista koskevat osuudet koskevat myös alle 7-vuotiaita.

Järjestö-määritelmässä on lähdetty luomaan kokonaan uutta käsitteistöä. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista, sillä uudistuksessa ei millään lailla perustella tarvetta vakiintuneen käsitteistön muuttamiselle. Asetustasolla se aiheuttaa tilanteen, jossa asetuksen 5 § sovellettu käsitteistö ei kohtaa lain käsitteistöä. Asetuksessa sovelletut käsitteistöä johdetut määritelmät ovat myös varsin staattisia. Ne eivät luokittele järjestöjä tarkoituksenmukaisella tavalla.

Suomen Partiolaiset ei näe tällaisen, nykyistä kankeamman luokittelun käyttöönottoa mielekkäänä. Nyt ehdotettu kriteeristö aiheuttaa jopa Partiolaisten kaltaisen vakiintuneen nuorisojärjestön kohdalla jatkuvan ongelman siitä, mihin luokkaan järjestö sijoittuu. Suomen Partiolaiset katsoo, että järjestö-määritelmässä tulee säilyttää valtakunnallisuuden vaatimus. Opetus- ja kulttuuriministeriön suoraan tukemilta järjestöiltä on perusteltua vaatia valtakunnallisuutta niiden kohderyhmän mahdollistamissa puitteissa. Suomen Partiolaiset pohtii, olisiko määritelmäpykälässä syytä määritellä myös osaamiskeskukset ja nuorisokeskukset, kun määritelmiä muualla laissa käytetään.

Avustustoimikunta 7 §

Esitys heikentää avustustoimikunnan roolia merkittävästi nykyisestäään siirtämällä esityksen valmisteluvallan ministeriölle ja jättäen avustustoimikunnalle vain lausujan roolin koskien valtakunnallisten nuorisojärjestöjen ja valtakunnallisten nuorisotyön palvelujärjestöjen valtionavustusten jakoa. Suomen Partiolaiset on huolissaan hyvin toimivan järjestelmän muuttamisesta. Nykyinen järjestelmä kykenee turvaamaan parhaalla mahdollisella tavalla avustusjärjestelmän toimivuuden ja tarkoituksen toteutumisen. Suomen Partiolaiset katsookin, että avustustoimikunnan rooli ja tehtävä on pidettävä nykyisellään. Suomen Partiolaiset pitää myös harhaanjohtavana sitä, että edellä kuvattua merkittävää tehtävän rajausta ei tuoda selkeästi esiin esityksen perusteluosuudessa. Perusteluissa todetaan, että tehtäväkenttä pysyy pääosin entisellään ja tehtäväkenttää vain tarkennettaisiin eräin osin, vaikka muutos esityksen tekijästä lausunnon antajaksi on merkittävä.

Valtionosuus kunnille 14 §

Suomen Partiolaiset pitää hyvänä esityksen lähtökohtaa kunnan valinnanvapauden lisäämisestä siinä, mihin valtionosuus kunnassa käytetään.

Nuorisoalan järjestön valtionapukelpoisuus 15 §

Suomen Partiolaiset suhtautuu erittäin kielteisesti esitykseen valtakunnallisuuden vaatimuksen poistamisesta valtionapukelpoisuuden edellytyksistä. Opetus- ja kulttuuriministeriön suoraan tukemilta järjestöiltä on perusteltua vaatia valtakunnallisuutta niiden kohderyhmän mahdollistamissa puitteissa. On keskeistä taata, että jatkossakin kaikilla Suomen nuorilla on tasapuoliset harrastusmahdollisuudet asuinpaikkakunnasta riippumatta.

Suomen Partiolaiset suhtautuu myönteisesti esitykseen siitä, että valtionapukelpoisuuden ulkopuolelle rajataan toimijat, joiden avustamisesta säädetään erikseen tai joiden avustamiseen myönnetään erillinen määräraha toisaalta valtion talousarvioista.

Suomen Partiolaiset katsoo, että joitakin kymmeniä tuhansia tai sen alle valtionavustusta saavien järjestöjen avustusprosessia oli syytä tarkastella uudestaan. Tehokkuuden ja tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta pienet avustukset tulisi irrottaa omaksi kokonaisuudekseen, josta ne voitaisiin myöntää kevennetyllä prosessilla suoraan ministeriöstä tai jonkin kolmannen toimijan (esimerkiksi nuorisotyön palvelujärjestön tai osaamiskeskuksen) kautta.

Valtionavustuksen myöntäminen nuorisoalan osaamiskeskukselle 17 §

Esitys vaikuttaa lähtevän siitä, että osaamiskeskus on yksi kokonainen toimija. Osaamiskeskusten tarkoitus on kuitenkin toimia nimenomaan lain lähtökohtia ja tavoitteita edistävin tahoina. Tällöin lähtökohdan tulisi olla toimijalähtöisen sijaan toimintolähtöinen. Tällä tarkoitetaan sitä, että osaamiskeskuksiksi voitaisiin katsoa myös sellainen toimintokokonaisuus esimerkiksi osana jotakin nuorisoalan järjestöä, joka toteuttaa osaamiskeskukselle asetettuja vaatimuksia.

Valtionavustuksen myöntäminen nuorisokeskukselle 18 §

Suomen Partiolaiset katsoo, että aika on ajanut opetus- ja kulttuuriministeriön määrittelemien nuorisokeskusten ohitse.

Esityksen perustelujen mukaan nuorisokeskusten tulee toteuttaa lain tarkoituksia ja ylimääräisenä perusteena, “että keskuksen pääasiallisena tehtävänä on tarjota nuorille ohjattua leiri- tai ympäristötoimintaa.” Tarkemmin tästä todetaan, että “Valtionapukelpoisen nuorisokeskuksen pääasiallisena tehtävänä olisi tarjota nuorille leiri- ja ympäristötoimintaa. Leirit toiminta tarkoittaisi useita päiviä kestävä, yöpymisiä sisältävää kokonaisvaltaista ohjattua toimintaa. Ympäristötoimintaan kuuluisi ensisijassa ympäristökasvatus eri muodoissaan, sisältäen myös luontokoulun.”

Laki turvaa noin kymmenelle toimijalle suojatun aseman ja ruhtinaallisen rahoituksen sellaisten tehtävien toteuttamiseen, joita monet muut toimijat järjestöissä ja muualla yhteiskunnassa toteuttavat huomattavasti kustannustehokkaammin ja vaikuttavammin. Suomen Partiolaiset katsoo, että tällaiselle mallille leiri- ja ympäristötoiminnan rahoittamiseksi ei ole perusteita. Avustus ei nykymallilla kohdenna vaikuttavasti. Näin ollen siitä luopuminen olisi perusteltua. Vapautuva resurssi tulisi kohdentaa nuorisosektorilla ko. tavoitteiden toteuttamiseen niille toimijoille, jotka vaikuttavimmin toteuttavat asetetut tavoitteet. Tämä voisi toki tarkoittaa osan - tai kaikkien - olemassa olevien nuorisokeskusten pysymistä avustusten piirissä, mutta lopputulema ei olisi automaatio.

Nuorten osallistuminen, vaikuttaminen ja kuuleminen 22 §

Suomen Partiolaiset katsoo, että esityksessä ja sen perusteluissa tulee mahdollisimman perusteellisesti ja yksityiskohtaisesti kuvata niitä tilanteita, joissa lapsia ja nuoria tulee kuulla sekä tapoja, joilla rakenteellinen kuuleminen toteutetaan. Esityksessä olisi myös mahdollisuuksien mukaan kuulemisen ja osallisuuden osalta varautua itsehallinto- ja soteuudistukseen, jotta kuuleminen toteutuu myös uusissa hallintoelimissä.

Huomiot asetuksesta

Asetuksen 5 § määrittelee edellytykset sille, että nuorisoalan järjestö hyväksytään valtionapukelpoiseksi.

Asetuksessa käytetään vakiintunutta termiä nuorisojärjestö, jota ei kuitenkaan lain määritelmä - osiossa tunnisteta, vaan jonka katsotaan sisältyvän lain muuhun käsitteistöön. Sen sijaan kokonaan sivuutetaan lain määritelmiin kirjattu nuorisotoimintaa järjestävä yhdistys.

Nykyisin avustukset jaetaan nuorisojärjestöille ja nuorisotyötä tekeville järjestöille. Suomen Partiolaiset ilmaisee huolensa siitä, että asetukseen kirjattu varsin staattinen kriteeristö luokittelee järjestöt epätarkoituksenmukaisella tavalla. Suomen Partiolaiset ei näe tällaisen nykyistä kankeamman luokittelun käyttöönottoa mielekkäänä. Kyseinen kriteeristö aiheuttaa esimerkiksi jopa Partiolaisten kaltaisen vakiintuneen nuorisojärjestön kohdalla ongelman siitä, mihin luokkaan järjestö sijoittuu.